

Fackliga utmaningar och möjligheter

Patrik Vulkan

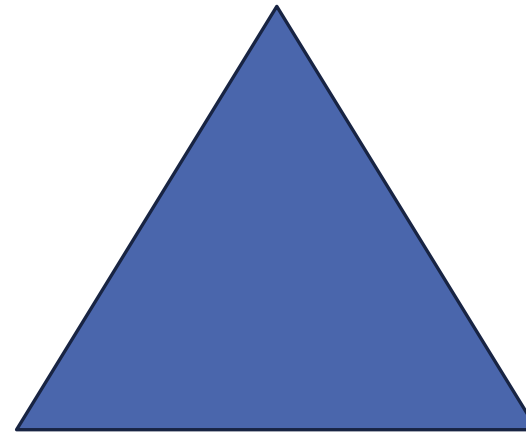
Upplägg

- Övergripande trender i Sverige
- Vilken roll spelar attityder till facket?
- Utmaningar och möjligheter
- Varför går man med i facket?
- Varför går man inte med?
- Vilken roll ska facket spela?

Vilken roll ska
facket spela?

Stat, samhälle, marknad

- Aktör i civilsamhället

- Ekonomisk aktör

- Klassaktör

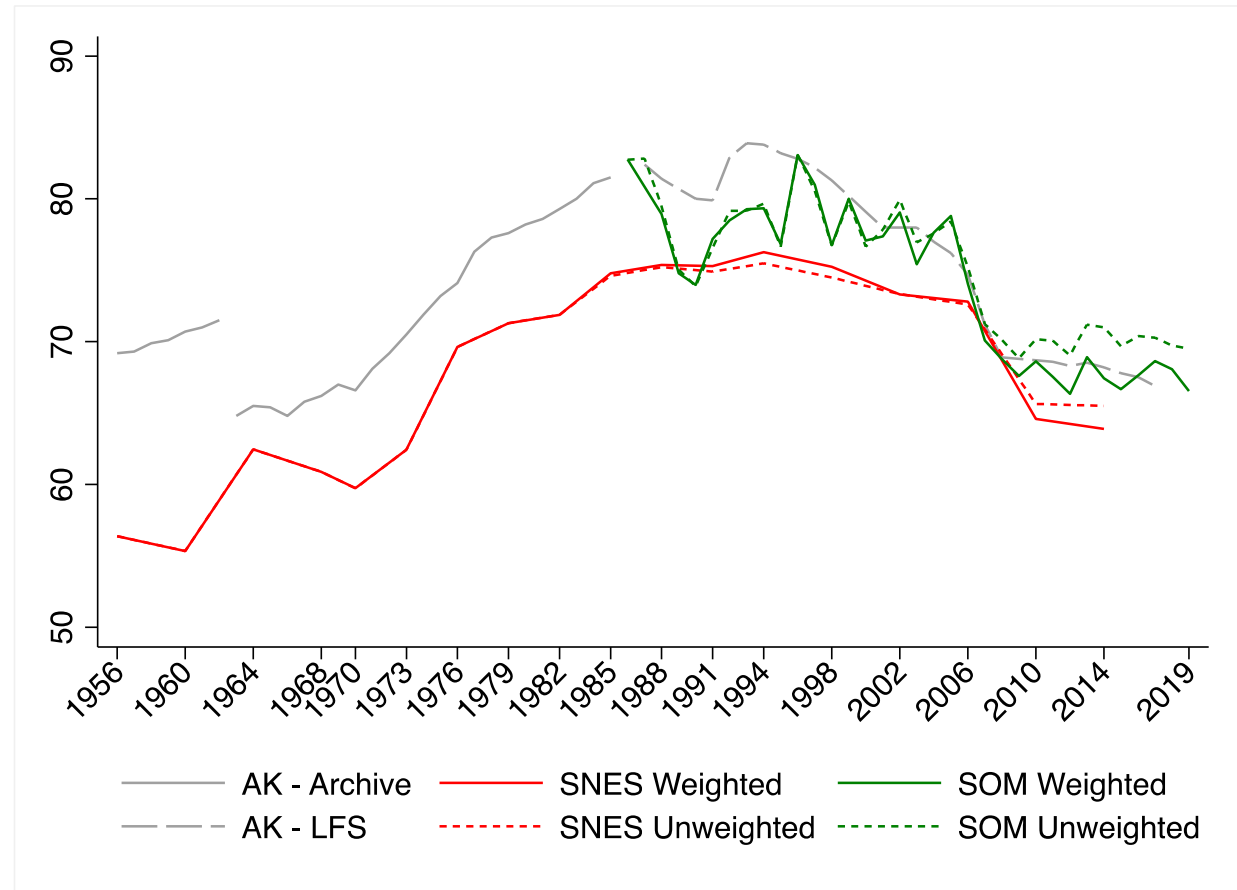
The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A dark blue callout box with a downward-pointing triangle at the bottom is centered on the page. Inside the box, the text "Övergripande trender i Sverige" is written in white, sans-serif font.

Övergripande trender i Sverige

Övergripande tendenser i Sverige

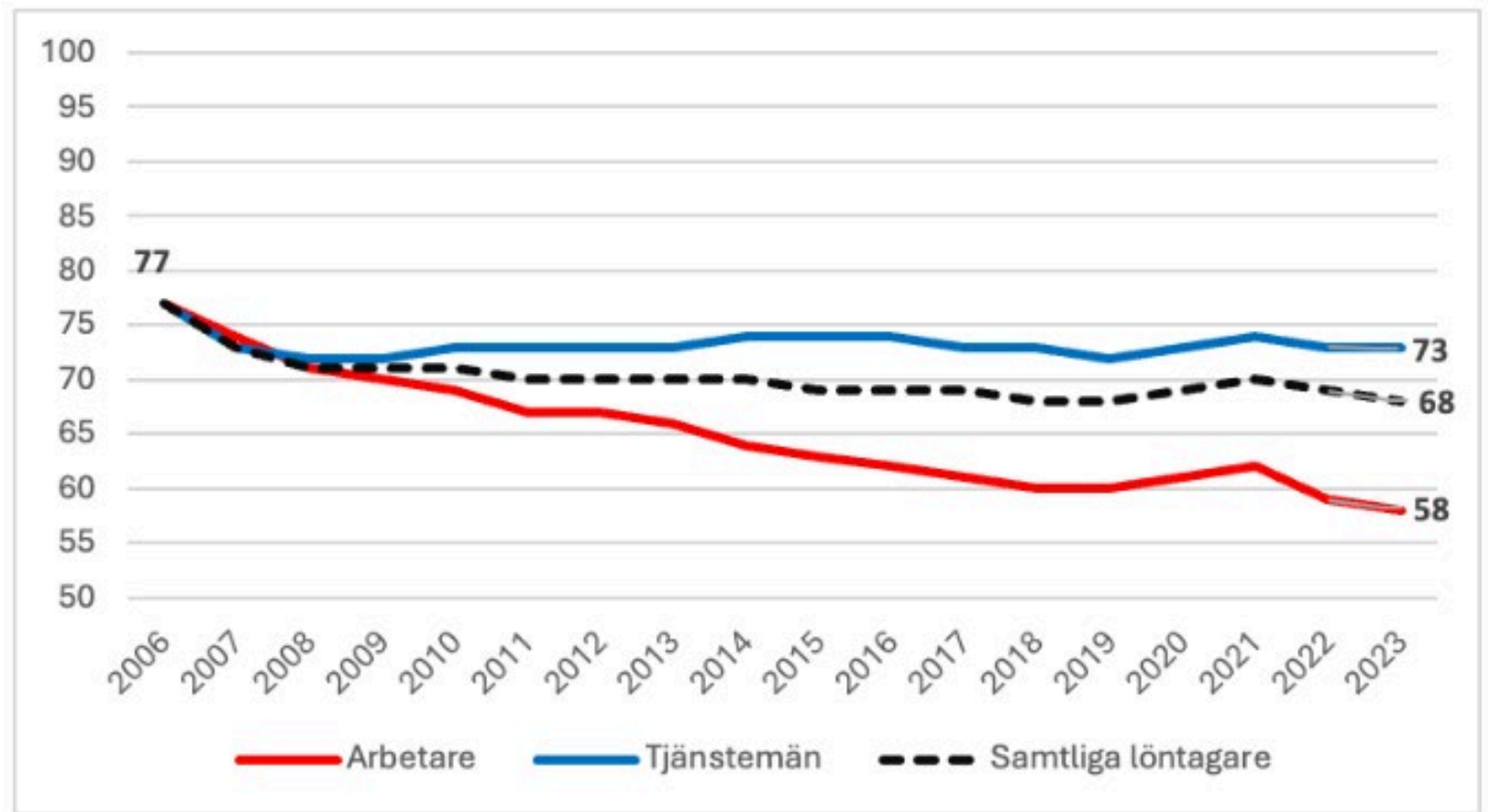
- Fackliga organisationsgraden minskar, övergripande är det märkbart för de senaste 20 åren.
- Allt större skillnad mellan arbetare och tjänstemän
- Växande skillnad mellan att vara medlem i fackförening och a-kassa inom vissa områden
- Fortsatt skillnad i organisationsgrad mellan utlandsfödda och de födda i Sverige.
  - Växande andel utlandsfödda som utgör arbetskraften i Sverige, i synnerhet i sektorer med låg organisationsgrad

Fackliga organisationsgraden

Facklig organisationsgrad

Facklig organisationsgrad 2006-2023 (procent)

Tabell 31. Medlemsutvecklingen i ett urval TCO-förbund 2006-2023 (antal och procent)

År	Unionen	Lärar-förbundet	Vision	Vård-förbundet	ST	Finans-förbundet	Polis-förbundet	Forena
2006	443 000*	180 100	133 700	94 300	75 400	31 500	16 900	12 300
2007	412 400*	177 000	127 400	91 700	70 200	30 100	17 400	11 900
2008	403 600	175 200	123 100	93 200	66 800	30 600	17 700	12 400
2009	410 200	175 600	122 100	92 500	65 400	30 600	18 100	12 600
2010	413 100	177 100	121 300	92 300	65 000	29 900	19 100	12 500
2011	422 100	176 100	121 900	91 200	64 100	29 500	19 600	12 600
2012	450 100	177 300	122 100	89 800	64 200	28 900	19 400	12 800
2013	472 300	176 800	123 200	90 600	63 800	28 600	19 100	13 000
2014	500 300	175 000	125 200	91 000	64 500	28 500	19 200	13 300
2015	517 900	172 500	127 900	90 600	65 800	28 000	19 100	13 400
2016	537 700	170 200	133 800	90 000	67 100	27 100	19 100	13 200
2017	538 800	168 400	137 100	91 300	66 900	26 400	18 800	13 100
2018	551 500	167 300	138 500	92 100	66 100	25 600	19 300	13 000
2019	566 300	166 500	139 600	91 200	65 600	25 200	19 400	13 000
2020	596 100	163 300	143 100	92 400	67 100	26 000	19 700	13 300
2021	592 400	165 400	143 300	92 100	66 600	25 300	20 100	13 300
2022	599 800	167 500	144 100	91 000	65 700	24 700	20 500	13 200
2023	616 400	-	146 100	89 800	65 600	25 000	21 300	13 400
2006-2019	+123 300 (+28%)	-13 600 (-8%)	+5 900 (+4%)	-3 100 (-3%)	-9 800 (-13%)	- 6 300 (-20%)	+2 500 (+15%)	+700 (+6%)
2006-2020	+153 100 (+35%)**	-16 800 (-9%***)	+9 400 (+7%)	-1 900 (-2%)	-8 300 (-11%)	-5 500 (-17%)	+2 800 (+17%)	+1 000 (+8%)
2006-2021	+149 400 (+34%)	-14 700 (-8%)	+9 600 (+7%)	-2 200 (-2%)	-8 800 (-12%)	-6 200 (-20%)	+3 200 (+19%)	+1 000 (+8%)
2006-2022	+156 800 (+35%)	-12 600 (-7%)	+10 400 (+8%)	-3 300 (-3%)	-9 700 (-13%)	-6 800 (-22%)	+3 600 (+21%)	+900 (+7%)
2006-2023	+173 400 (+39%)	-	+12 400 (+9%)	-4 500 (-5%)	-9 800 (-13%)	-6 500 (-21%)	+4 400 (+26%)	+1 100 (+9%)

Vilken roll spelar attityder till
facket?

Två modeller om generations-effekter

ÖKAD INDIVIDUALISERING

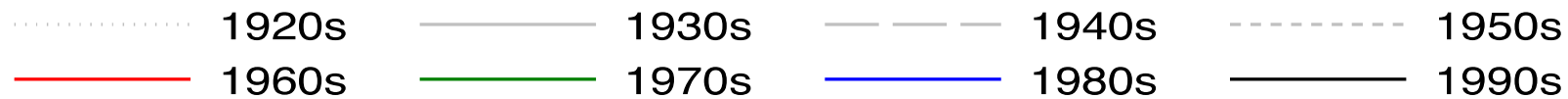
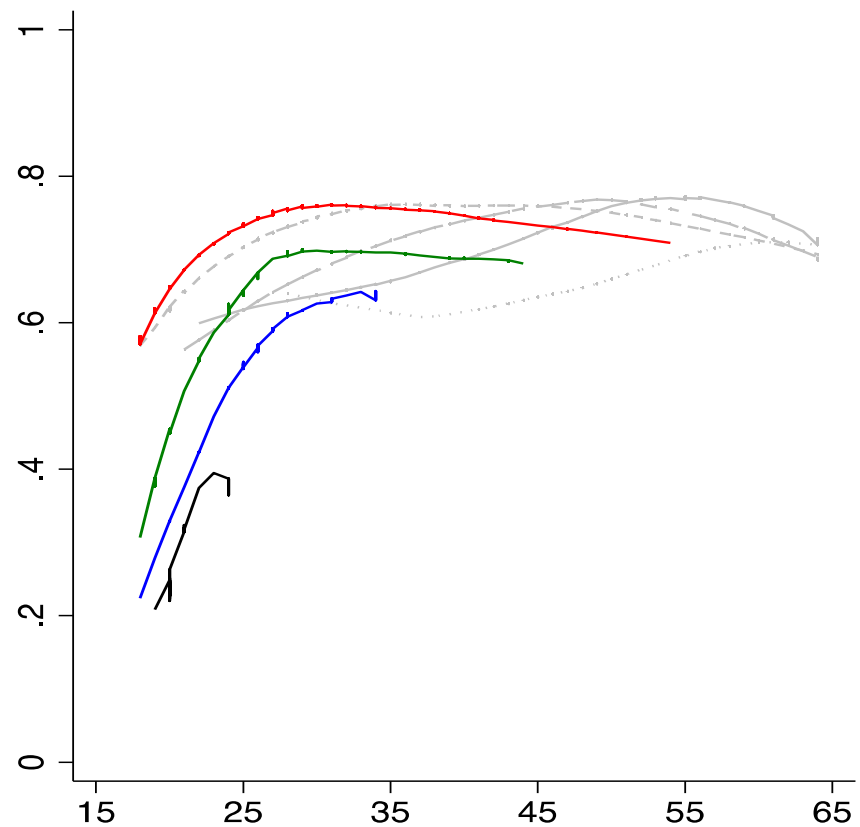
- Mer individualistiska värderingar i de yngre generationerna ligger bakom annat fackföreningarnas sjunkande medlemsantal
  - Dessa har sökt sig bort från mer kollektivistiska tankesätt - som anses ha gynnat fackföreningarna under den tidiga efterkrigstiden

FACKFÖRENINGSMEDLEMSKAP ÄR EN VANA

- Fackföreningsmedlemskap är en vana som man måste förvärva i tidig ålder eller tidigt i karriären, annars kommer man aldrig att gå med.

Utveckling av fackligt medlemskap efter ålder, generation för generation

SNES

Olika värderingar för olika generationer?

- Försumbara generationsskillnaderna när det gäller fackligt medlemskap och förändrade värderingar
- Mycket små eller inga skillnader i värderingar mellan generationerna.
- De yngre generationerna uttrycker lite mer individualistiska värderingar
  - Men inställningen i dessa frågor påverkar inte om man är facklig medlem eller ej.

Slutsatser

SJUNKANDE ORGANISATIONSGRAD

- Sjunkande organisationsgrad bland de yngre – indikerar ett fortsatt tapp om inga större institutionella förändringar sker
- Den fackliga organisationsgraden ökar inom varje generation fram till 30 års ålder för att sedan plana ut under de följande 25–30 åren och därefter sjunka något under de sista åren före pensioneringen .
- I de senare generationerna (personer födda efter 1970) är ökningen inte lika brant och platån är lägre

Slutsatser

VÄRDERINGAR ÄR INTE ORSAKEN

- Dessa generationsskillnader i facklig organisering överlappar endast marginellt med generationsskillnaderna i värderingar
- Senare generationer har närmast ett högre förtroende för facket
- Resultat motsäger individualiseringshypotesen på två sätt:
  - 1) Mer individualistiska uppfattningar har inte något samband med en lägre andel fackanslutna. Det implicerar att det inte finns någon inneboende motsättning mellan individualism och fackföreningsmedlemskap.
  - 2) Senare generationer som uttrycker mer individualistiska uppfattningar har samtidigt ett större förtroende för fackföreningar.

Policy- rekommendationer

FACKFÖRENINGAR VERKAR INTE HA ETT PROBLEM MED SIN IMAGE BLAND DE UNGA

- Däremot har man ett kortare tidsspann för att fånga upp dessa som medlemmar

VIKTIGT ATT REKRYTERA DE UNGA

- Inte bara de i arbete, förmodligen viktigt att försöka nå dem redan under utbildning

VIKTIGT ATT NÅ ÄVEN DE I ATYPISKA ANSTÄLLNINGAR

- Ofta organiserade i lägre grad, för många en form av anställning som pågår under långa tid utan att leda till bättre anställningsform

The background features a series of concentric, overlapping curved lines in shades of light gray and white, creating a sense of depth and movement. A solid blue callout box is positioned in the center, containing the text "Utmaningar och möjligheter".

Utmaningar och
möjligheter

Utmaningar och möjligheter

- Skäl att vara med i facket?
- **Nytta, vis-a-vis social påverkan**
  - Påverkan från omgivningen viktigare när man går med, i synnerhet för yngre. Dock inte lika viktig för att man stannar
  - Har man gått med är chansen rätt stor att man fortsätter vara medlem

Skäl att vara med i facket

- **Nytta, vis-a-vis social påverkan**

De viktigaste skälen att vara med (**allmänt**):

1. Hjälp vid tvister med arbetsgivaren,
2. Tillgång till kompletterande inkomstförsäkringar
3. Tillgång till a-kassa (trots att man kan vara med i a-kassan utan att vara fackmedlem)
4. Anställningstrygghet
5. Bättre anställningsvillkor utöver lön
6. Vill medverka till mindre löneskillnader mellan kvinnor och män,
7. Bättre lön
8. Bättre möjligheter att påverka arbetsförhållanden och arbetsmiljö.

De viktigaste skälen för *dig med ditt medlemskap* (Finansförbundet):

1. Anställningstrygghet
2. Stöd vid arbetslöshet/organisationsförändringar
3. Löneutveckling
4. Lösa tvister
5. Förhandlingshjälp
6. Lönestatistik
7. Inkomstförsäkring
8. Facklig rådgivning

De viktigaste områdena *att arbeta med*
(Finansförbundet)

1. Löneutveckling
2. Anställningstrygghet
3. Pension
4. Jämställdhet
5. Psykosocial arbetsmiljö
6. Arbetstider

De viktigaste skälen *för dig med ditt*
medlemskap (Finansförbundet):

1. Anställningstrygghet
2. Stöd vid
arbetslöshet/organisationsförändringar
3. Löneutveckling
4. Lösa tvister
5. Förhandlingshjälp
6. Lönestatistik
7. Inkomstförsäkring
8. Facklig rådgivning

Skäl att vara med i facket

- **(Allmänt)**
- Finns dock vissa skillnader i vad man själv tycker är de viktigaste skälen och vad man tycker att facken lyckas uppnå
- Indikerar att många inte tycker att facken är så bra på att få upp lönen men att man ändå vill bidra till den fackliga styrkan i löneförhandlingarna
- Indikerar att många tycker att facket är bra på att erbjuda förmånliga privata försäkringar mm men att detta samtidigt inte ses som så viktigt.

Skäl att vara med i facket

De viktigaste skälen, skiljer sig dock åt mellan grupper (**Allmänt**)

- Skälen över lag viktigare för **unga**: I synnerhet att driva politiska frågor som personen sympatiserar med; sociala normmotiv (att vänner, anhöriga, kollegor är med), fackrepresentation på arbetsplatsen, bättre lön, bättre arbetsvillkor
- För **kvinnor**: viktigare med samhällsmotiv
- För personer med **utländsk bakgrund**: viktigare med försäkringsmotiv utanför arbetsplatsen, förmåner på jobbet, samhällsmotiv och sociala normmotiv

Utmaningar och möjligheter

- Skäl att vara med i facket
- Nytt, vis-a-vis social påverkan
- Fackklubbarnas minskande täckningsgrad
  - Många skulle gå med i facket eller ta på sig fackliga uppdrag bara de fick frågan.
  - Facklig närvaro alltså viktig > fackklubbar viktiga.
    - Visa på och uppnå konkreta resultat på arbetsplatsen
    - Uppmana potentiella medlemmar att gå med
    - Stärker sociala normen om att gå med

Utmaningar och möjligheter

- Skäl att vara med i facket
- Nytt, vis-a-vis social påverkan
- Fackklubbarnas minskande täckningsgrad
- **Sjunkande andel fackligt förtroendevalda**
  - Försvagar facken
  - Bland tjänstemän:
13% 1994/1995
8% 2018/2019
  - Bland Finansförbundet:
10,9% 2000
6,3% 2023

Utmaningar och möjligheter

- Skäl att vara med i facket
- Nytt, vis-a-vis social påverkan
- Fackklubbarnas minskande täckningsgrad
- **Ökat distansarbete**
  - Hur arbetsplatserna utformas är i hög grad en arbetsmiljöfråga och därmed en facklig fråga
  - En utmaning för tjänstemannafack med stor andel distansarbetande

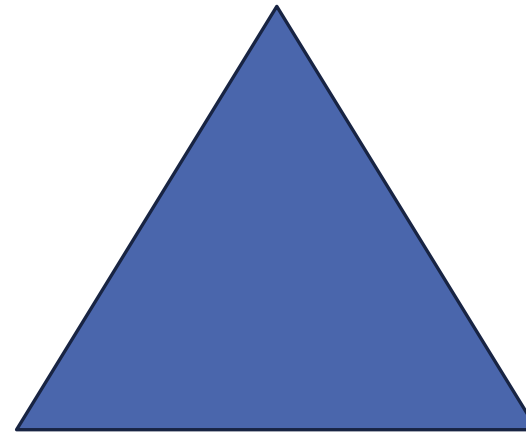
Utmaningar och möjligheter

- Skäl att vara med i facket
- Nytt, vis-a-vis social påverkan
- Fackklubbarnas minskande täckningsgrad
- Sjunkande andel fackligt förtroendevalda
- Ökat distansarbete
- **Trepartssamarbetet**
  - Statens roll och inblandning större i och med nya huvudavtalet
  - Större delar beroende på vad stat/regering gör
  - Större inflytande för tjänstemannafacken
  - Ökar detta behovet av att facken agerar politiskt i relation till staten?

Vilken roll ska
facket spela?

Stat, samhälle, marknad

- Aktör i civilsamhället

- Ekonomisk aktör

- Klassaktör

Tackar!

patrik.vulkan@gu.se

Varför är man inte med i facket?

- Vanligt att unga säger att de inte kommit sig för att gå med.
- Ovanligare att unga tycker att facket är omodernt, eller att de "inte ska tala för mig" jämfört med äldre, även bland unga som inte är medlemmar.
- Samhällsmotiv viktigare skäl för män att inte gå med.
- Hög avgift viktigaste skälet bland arbetare
- Skälen "negativ arbetsgivare", "dålig information", "inte kontaktad" och "för hög medlemsavgift" spelar alla mindre roll för tjänstemän än arbetare, medan "inte bättre lön" och "inte bättre anställningsvillkor utöver lön" spelar större roll

Några insatser för att nå potentiella medlemmar tidigt

arenaskolinformation

Finansförbundet
medfinansierar
skolinformation via
Arenagruppen

Ett tvärfackligt
samarbete mellan
fackförbund inom
SACO, TCO, LO

The screenshot displays the website 'arena.skolinfor.se' with a navigation bar at the top containing 'arena.skolinfor', 'SÄRVLÄRSKURS', 'LÄRA I UTMÅL', 'UTVECKLING', 'BILDNINGSPARTNERSKAP', 'DU OSS', and 'KONTAKT'. The main content area features several sections:

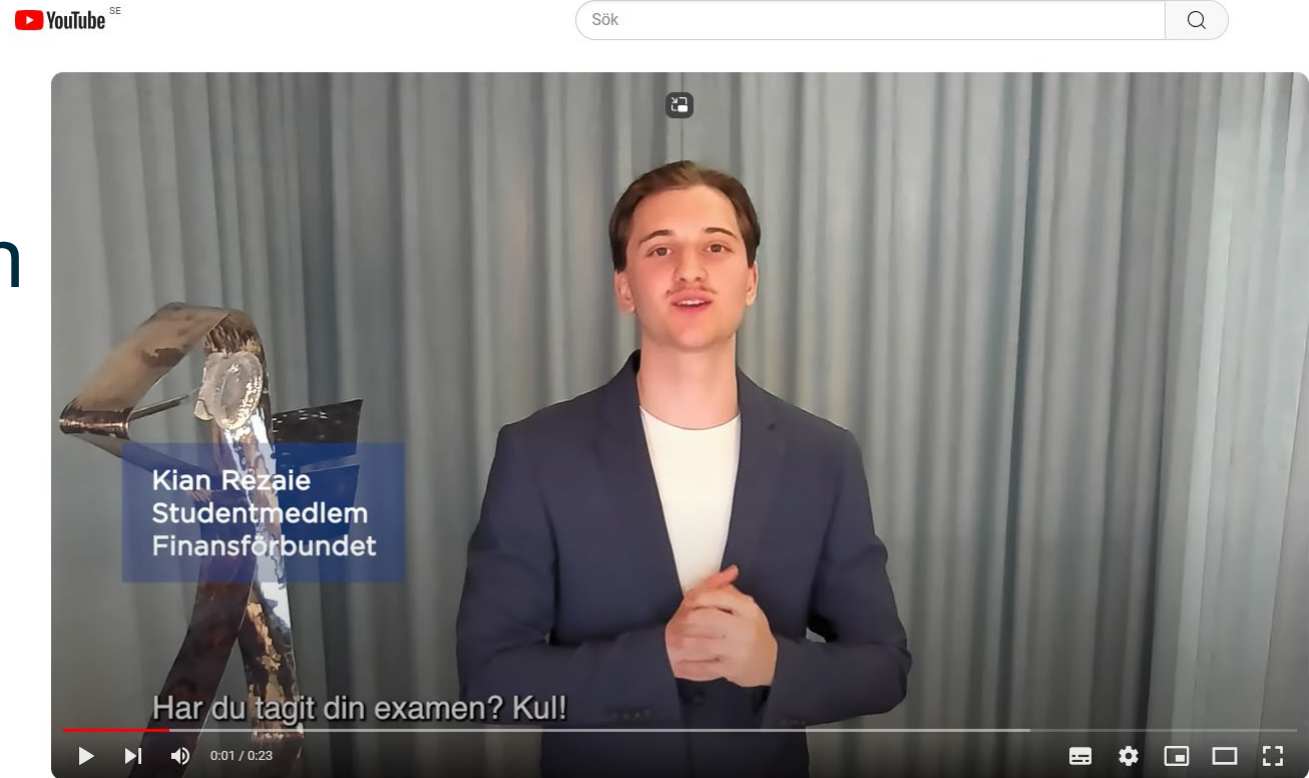
- Arbetslivet - om arbetsmarknaden i Sverige och världen**: A large article header with a 'Besök här' button.
- Här hittar du allt vårt utbildningsmaterial**: A section with a colorful illustration of people working and a 'Besök här' button.
- Fyra filmer om arbetslivet**: A section with a photo of four people and a 'Se filmerna här' button.
- Jobba med jämställdhet**: A section with a photo of people in a meeting and a 'Besök eller ladda ner' button.
- Lätilläst material om arbete**: A section with a photo of a person reading and a 'Besök eller ladda ned' button.
- Prenumerera på vårt nyhetsbrev**: A section with a blue background and a 'Prenumerera' button.
- Ordlistor på nio olika språk**: A section with a photo of a person and a 'Läs mer och ladda ner' button.
- Fyra filmer om arbetsmiljö**: A section with a photo of a person and a 'Läs mer och se filmerna' button.

At the bottom, there is a 'Prenumerera på Arena Skolinfor nyhetsbrev' section with an input field for 'Din e-postadress' and a 'Skicka' button. The footer includes 'arena.skolinfor', 'DU OSS', 'BILDNINGSPARTNERSKAP', 'Arenagruppen', 'Samarbetsparten i', 'TCO Stockholm', 'KONTAKT', and 'info@arenagruppen.se'.

Studentmedlemskap

Finansförbundet värvar studentmedlemmar vid lärosäten, vid arbetsplatsen och digitalt

1 750 studentmedlemmar

Digital marknadsföring - inom branschen och närliggande

Finansförbundet ökar kännedom om värde och skillnaden i val av avtal och förbund

200 000 visningar på Youtube.
Ca 130 000 såg en hel film.

Finansförbundets avtal ger unika fördelar för din ekonomi och trygghet

Lokala förtroendevalda berättar om hur anställda på deras arbetsplatser har nytta av Finansförbundets kollektivavtal varje dag.

"Vi springer före och bryter ny mark". Gerhard Olsson är förtroendevald på Nordea sedan tio år tillbaka. Hans drivkraft är det dubbla genomslaget: att både kunna utveckla den fackliga organisationen och jobba tillsammans med arbetsgivaren för att hitta lösningar.
Gerhard Olsson, förtroendevald på Nordea >

"Kollektivavtal är något vi alla ska vara stolta över". Lena Skulman har arbetat inom SEB sedan 1986 och har varit facklig engagerad i stort sett sedan dag ett och än i dag brinner hon starkt för frågorna.
Lena Skulman, vice ordförande i klubben på SEB >

"Att det finns facklig närvaro på en arbetsplats gör att det blir ordning och reda i processerna". Mattias Thunström har arbetat på SPP Pension & Försäkring i stora delar av sitt yrkesliv och har varit förtroendevald i fjorton år, varav nio som ordförande.
Mattias Thunström, klubbordförande på SPP Pension & Försäkring >

Så mycket tjänar du på avtalet

98 timmar mer
fritid

Högre pension

Föräldralön

"Kollektivavtalet ger frihet och arbetsro"

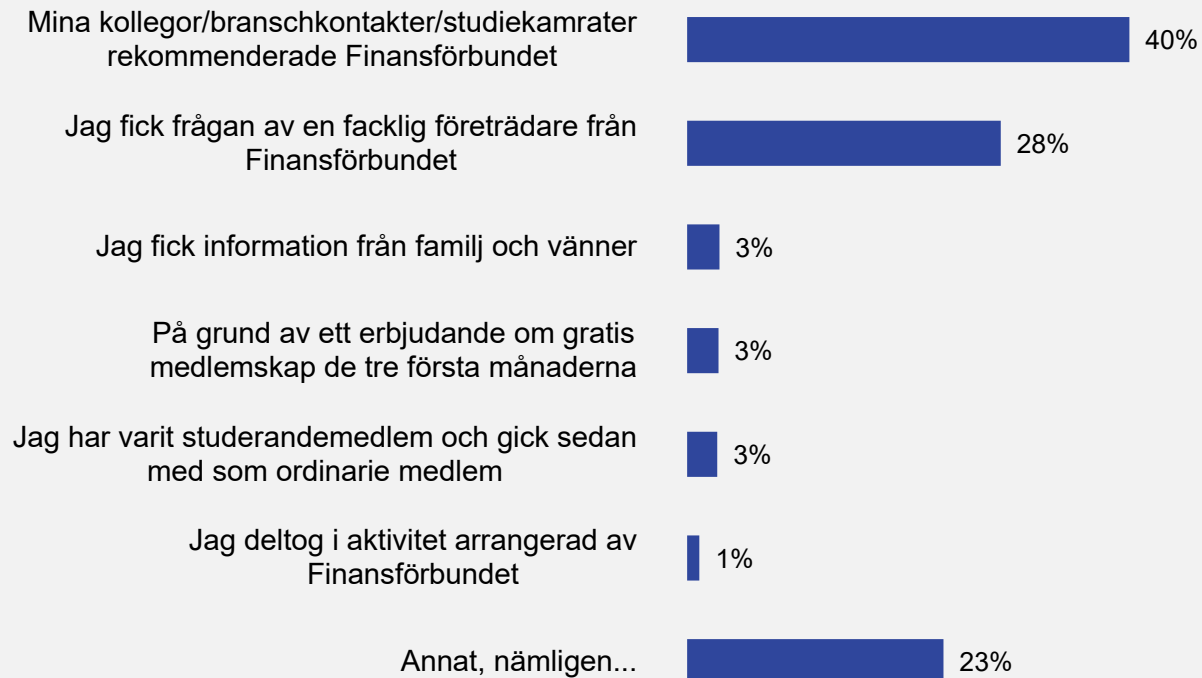

Finansförbundets avtal med BAO gäller tills vidare, det innebär en löpande dialog och stora friheter att komma överens i olika frågor lokalt på en arbetsplats. Det gynnar både arbetsgivare och anställda i bank- och finanssektorn.
Ulrika Boëthius, Ordförande Finansförbundet och Hanna Byström, vd BAO >

KOM IHÅG ATT DITT PERSONLIGA
SAMTAL ÄR VIKTIGT!

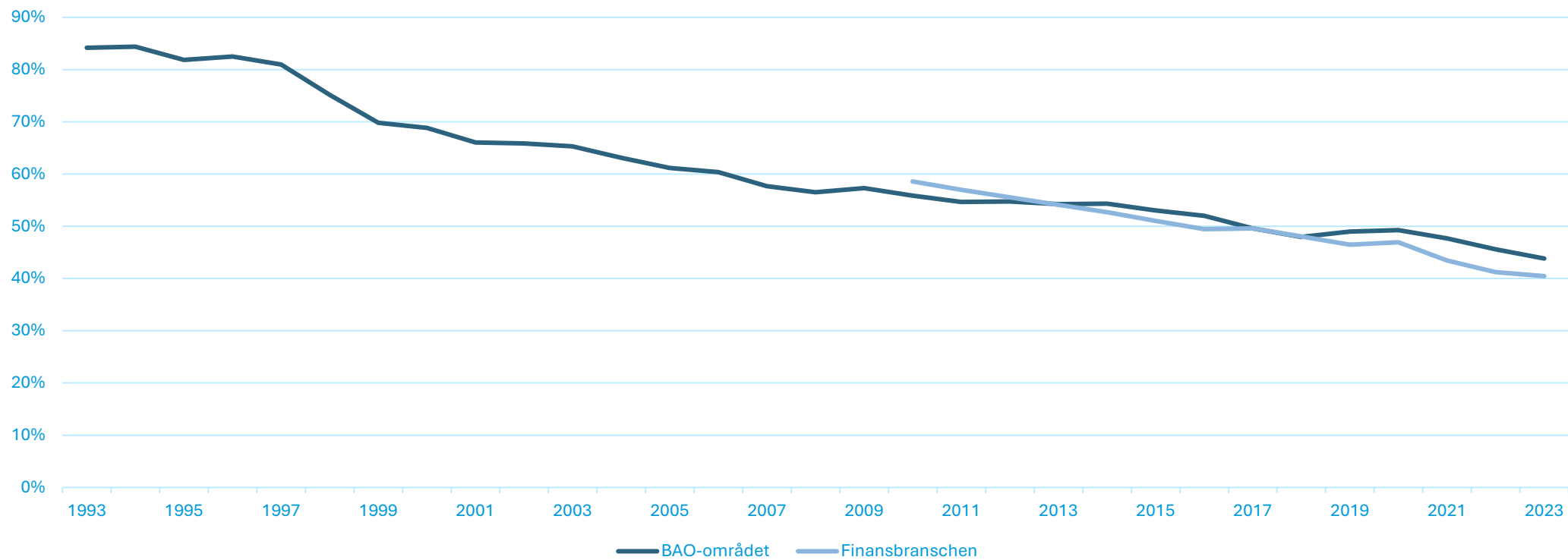
KOM IHÅG ATT DITT PERSONLIGA SAMTAL ÄR VIKTIGT!

Hur gick det till när du gick med i Finansförbundet?

Bas: Medlemmar exkl. förtroendevalda, n= 791

Organisationsgrad

Det går bra nu – men behöver gå ännu bättre!

